

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
Pedagogická fakulta
Katedra výtvarné výchovy

Dřevěná hračka - objekt

Bakalářská práce

Veronika Voborníková

Obor: výtvarná tvorba se zaměřením na vzdělávání

Vedoucí práce: Mgr. David Medek, Ph.D

Olomouc 2016

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Dřevěná hračka – objekt vypracovala samostatně a použila pouze uvedenou literaturu a zdroje.

V Olomouci dne 19. 4. 2016

.....

Podpis

Poděkování

Poděkování patří vedoucímu mé práce Mgr. Davidu Medkovi, Ph.D. za cenné rady a konzultace během celého procesu práce. Dále potom celé mé rodině a přáteli za podporu v době studia a v neposlední řadě mému dědečkovi Josefu Voborníkovi, který mi byl nápomocný v technologických oblastech mého objektu.

Obsah

Úvod.....	5
Teoretická část.....	6
1. Historie hraček	6
2. Česká hračka	12
2. 1. Vývoj a důležité momenty.....	12
3. Dřevěná hračka.....	19
3. 1. Výroba	19
3. 2. Druhy dřevin.....	19
3. 2. 1. Buk.....	19
3. 2. 2. Dub.....	20
3. 2. 3. Lípa	20
4. Dítě a hračka.....	21
4. 1. Charakteristika hračky.....	21
4. 2. Vhodnost hračky.....	21
4. 2. 1. Vzhledem k věku	21
4. 2. 2. Vzhledem k funkci.....	22
4. 2. 3. Zásady vhodné hračky	23
4. 2. 4. Estetika hračky.....	23
Praktická část.....	25
5. Téma práce	25
5. 1. Inspirační zdroje	26
5. 1. 1. Výtvarníci	26
5. 1. 2. Hračka s motivem stromu	29
6. Postup výroby.....	31
7. Edukační význam mého objektu	32
Závěr.....	33
Seznam použité literatury.....	34
Seznam elektronických zdrojů	35
Seznam obrazových zdrojů	36
Obrazová příloha.....	38

Hračky jsou první školou věcného učení.

O. Chlup

Úvod

Pro mou práci jsem si zvolila téma hračky, a to jak pro část teoretickou, tak i pro část praktickou. Jedná se o praktickou výtvarnou práci a text je doprovodem praktické práce.

Téma dřeva a dřevěné hračky jsem si zvolila z důvodu, že už jako malá jsem byla právě dřevěnými hračkami obklopována. Hlavním důvodem bylo nejspíše to, že otec je spolumajitelem firmy, která se dříve dřevěnými hračkami zabývala. Dnes se tomuto oboru věnuje pouze dědeček, a tak i dnes, i když je mi více než dvacet let, dostávám dřevěné hračky jako dárky, které mě vždy velmi potěší. Sice si s nimi nehraji, jako tomu bylo dříve, přesto mají své místo v mém pokoji a myslím, že vždy mít budou.

Při psaní mé bakalářské práce jsem se ponořila do tématu dřevěné hračky z hlediska historického, ale i pedagogického a v neposlední řadě i praktického. Práci jsem rozdělila na dvě části, a to na část teoretickou a praktickou.

V teoretické části se nejdříve zabývám obecnou historií hraček od pravěku až po dvacáté století v různých oblastech světa, tento úsek práce jsem zvolila jako vhodný úvod do jejich problematiky, vyzdvihla jsem zde podstatné momenty a připravila podklad pro následující kapitolu, která je již zaměřena na hračku českou. V této kapitole se snažím zaměřovat především na hračku dřevěnou, která je s českým územím nejvíce spojena, a to hlavně v podobě hračky lidové. Dále zde zmiňuji tři české firmy, které se dnes dřevěnými hračkami zabývají. Následně píší o jejich výhodách a výrobě. Poslední kapitola teoretické části je zaměřena na hračku ve vztahu k dítěti. Zde jsem vybrala skupinu dětí, pro které je můj objekt určen.

Na počátku praktické části objasním důvody a myšlenky, které mě vedly k vytvoření práce a volbu dřeva jako hlavního materiálu. Dále zde uvádím inspirační zdroje, a to zejména v podobě tří českých autorů, jejichž tvorba mě zaujala a oslovila. Uvádím zde i ukázky hraček v podobě stromu, které se v českém prostředí nachází. Další kapitola je věnována postupu výroby, kde objasňuji technologické postupy, které byly během práce použity. V poslední kapitole praktické části se zmiňuji o působení objektu na děti a jeho edukačním významu. V celé bakalářské práci jsem se snažila porozumět tématu hračky, a to z různých aspektů.

1. Historie hraček

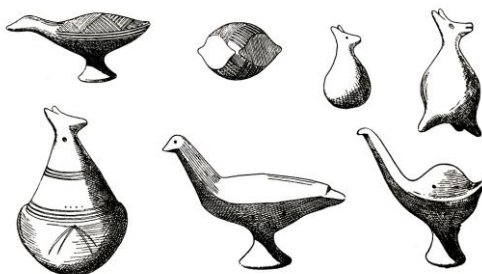
Hračky mají velmi bohatou a dlouhou historii, která je jistě propojena s dějinami lidstva. Jsou nedílnou součástí dětského světa, ale i světa dospělých. Jejich vzhled a forma se váže na období a prostředí, ve kterém vznikají.

Pravěk

První hračky se objevují již v prehistorickém období, což potvrzují archeologické nálezy, i když v tomto období nelze zcela odlišit, zda se jedná o hračku nebo kultovní předmět. Hračky byly vyráběny především z pálené hlíny a kostí, ale také z lehce opracovaného dřeva, ty však nezůstaly dochovány, protože dřevo podléhá zkáze času.¹ Hlavním motivem hraček byly výjevy ze světa lidí a zvířat, potom také napodobení skutečného a dospělého světa. Zručnost pravěkých lidí a používání různých nástrojů z pazourků umožňovala opracovávání nejrůznějších materiálů.

Příkladem pravěké hračky je sada nepravidelných mističek z hlíny, jde nejspíše o pokus zmenšení světa dospělých. Je také velmi pravděpodobné, že si tyto první hračky vytvářely děti samy. Na některých lze nalézt otisky nebo vrypy dětských nehtů.

Na přechodu doby bronzové a železné se začínají objevovat hliněná chrastítka a rachátka. Ty byly zhotovovány z pálené hlíny a dovnitř byly vkládány hliněné kuličky, kamínky nebo zrnka rostlin, ty poté způsobovaly chrastivý zvuk. Tvary těchto racháttek jsou často podobné tvarům, které později využívají i hračky lidové.²

Obrázek 1: Ukázka pravěkých chrastítek

¹ TITĚRA, Daniel a KOLEKTIV. *Hračky: Konstrukce a výroba*. 1. Praha: Státní nakladatelství technické literatury, 1963, s. 11-12

² STEIGER, Eva a Ivan. *Umění hraček dvou tisíciletí: obrazový průvodce zlatým věkem historických hraček*. 3., rozš. a upr. vyd, V České republice 1. Praha: Muzeum hraček, 2013, s. 13-14. ISBN 978-80-260-5108-4.

Starověk

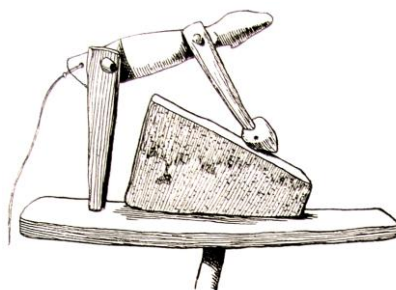
I v tomto období od sebe nelze zcela odlišit, zda jde o kultovní předměty nebo hračky. Objevují se první písemné nebo obrazové zmínky o hračkách sloužících především dětem. Zde můžeme jako příklad uvést pletené míče vyplněné neznámou pružnou hmotou,³ káču nebo jojo.

V Egyptě vznikají kolem 2 tisíc let před našim letopočtem panenky, vyrobené ze dřeva, zdobené dřevěnými perličkami, vlasy tvořili koňské žíně.⁴ Dřevěné hračky se zde i kolorovaly⁵ a některé mohli být i pohyblivé. Bohužel i ty podlely zkáze času a objevují se pouze na antických vázách.

V době starověku se objevují hračky jako dětské vozíky, dřevěná hlava koně na hůlce, vojáček, luk nebo létající drak.

Mezi oblíbené motivy starověku řadíme zvířata, především lvi a koně. Objevují se zde i první pohyblivé hračky, a to dřevění koníci, krokodýl nebo ježek na kolečkách. Poprvé můžeme najít motivy zobrazující práci (hračka zobrazující tření zrna na mouku nebo pán bijící otroka).⁶

Hračky z tohoto období se nám zachovaly hlavně díky Egyptskému zvyku, kdy byla zemřelému dítěti do hrobu dávana jeho nejoblíbenější hračka. Ve starověkém Římě bylo tradicí dávat dítěti hračku k narození. Oblíbené byly hračky vydávající nějaký zvuk. Různá chrastítka, zvonky nebo rolničky.⁷

Obrázek 2: Ukázka starověké hračky, která zobrazuje tření zrna

³ TITĚRA, Daniel a KOLEKTIV. *Hračky: Konstrukce a výroba*. 1. Praha: Státní nakladatelství technické literatury, 1963, s. 13

⁴ STEIGER, Eva a Ivan. *Umění hraček dvou tisíciletí: obrazový průvodce zlatým věkem historických hraček*. 3., rozš. a upr. vyd. V České republice 1. Praha: Muzeum hraček, 2013, s. 13-14. ISBN 978-80-260-5108-4.

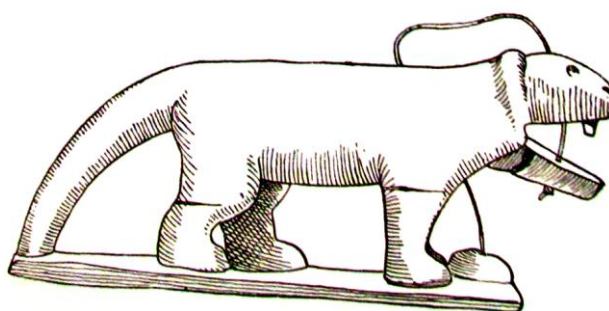
⁵ Dochovaly se jen stopy po barvách

⁶ TITĚRA, Daniel a KOLEKTIV. *Hračky: Konstrukce a výroba*. 1. Praha: Státní nakladatelství technické literatury, 1963, s. 12-13

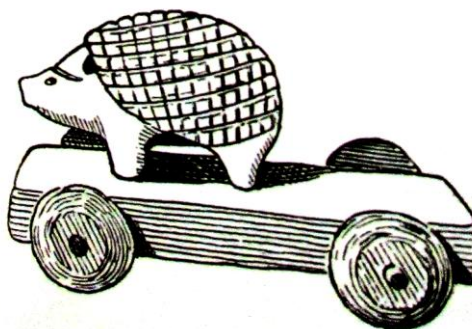
⁷ STEIGER, Eva a Ivan. *Umění hraček dvou tisíciletí: obrazový průvodce zlatým věkem historických hraček*. 3., rozš. a upr. vyd. V České republice 1. Praha: Muzeum hraček, 2013, s. 13-14. ISBN 978-80-260-5108-4.

Obrázek 3: Ukázka starověké hračky, která zobrazuje krokodýla

Obrázek 4: Ukázka starověké hračky, která zobrazuje lva

Obrázek 5: Ukázka starověké hračky, která zobrazuje ježka

Středověk

V tomto období nebyl rozlišován svět dětí a dospělých. Výchova byla na velmi nízké úrovni. Hračky si děti většinou tvořily samy, jako nejdostupnější materiál bylo opět dřevo a různé zbytky tkanin. Dochovali se vojáček, koníci a nádobíčko vytvářené z hlíny. Honosnější hračky nebyly určené pro všechny děti, ale primárně pro potomky zámožných rodičů, což byli bohatí měšťané a šlechtici. Tyto hračky ovšem spíše než ke hraní sloužily k reprezentaci.⁸

Hlavním motivem tohoto období byl kůň a rytíř. Panenky jako by se úplně vytratily. Námětem her byl boj a dobývání. V období středověku vzniká také první kniha her, kterou vytvořil Kastelánský král Alfons X a pochází z roku 1283.⁹

Obrázek 6: Ukázka možné středověké hry

Obrázek 7: Ukázka středověkých hraček nalezených v Kostnici

⁸ HERCÍK, Emanuel. *Československé lidové hračky*. 1. Praha: Orbis, 1951, s. 25

⁹ ŠPLÍCHAL, Václav, OTAVOVÁ, Marie, PECHÁČKOVÁ, Marie. *Svět hraček v orlickém a podorlickém kraji*. 1. Pelhřimov: Nová tiskárna, 2013, s. 23-24. ISBN 978-80-7415-080-7

Novověk

Až v tomto období, a to zejména v 16. století, se rozvíjí výroba hraček. Hlavně v Norimberku na území Německa. Z počátku byla výroba hraček pro řemeslníky vedlejší činností. Každý z nich vyrobil to, co uměl, ale hračky sám neprodával, o to se staral překupník, který vše kompletoval a prodával dál do světa. Německo se brzy stalo špičkou ve výrobě hraček. Vznik cechů a jejich přísné rozdělení nedovolovalo řemeslníkům žádné práce mimo svůj obor. Truhlář si nesměl své vyrobené hračky malovat, ale musel je posílat cechovním malířům.¹⁰ Vznikají nové druhy hraček, jako je houpací kůň nebo loutkové divadlo.¹¹

V 17. St. vznikají krásné domečky pro panenky a později i známí cínoví vojáčky. Hračky jsou v tomto období drahou záležitostí, a tak si je stále mohou dovolit jen zámožní lidé. Děti z chudších poměrů si hrají s hračkami, které jim vyrobí rodiče nebo oni sami.

Zlom s sebou přináší teprve průmyslová revoluce, která se odráží i ve výrobě hraček. Začínají se vyrábět ve velkém množství, což umožňuje nižší cenu a vyšší dostupnost, a to i dětem z chudších rodin. Vznikají také nové typy hraček. Zejména zmenšeniny ze světa dospělých, které pomáhají dětem pochopit měnící se svět, jsou to miniatury strojů, náradí a dalších.¹²

20. Století

Největší rozmach a zlatý věk hračky nastává na přelomu 19. a 20. století. Vznikají nové typy hraček, většinou jde opět o zmenšeniny ze světa dospělých. Objevují se zmenšené pokojíčky pro panenky, ale v oblibě jsou i stavebnice a plyšové hračky, první plyšový medvěd byl vyroben v Německu.¹³

Objevují se nové materiály, hračky se začínají vyrábět s celuloidu nebo kaučuku. Ani dřevo nezůstává pozadu, vzniká hnutí na podporu ručně vyráběné dřevěné hračky.

¹⁰ STEIGER, Eva a Ivan. *Umění hraček dvou tisíciletí: obrazový průvodce zlatým věkem historických hraček*. 3., rozš. a upr. vyd, V České republice 1. Praha: Muzeum hraček, 2013, s. 18-19. ISBN 978-80-260-5108-4.

¹¹ TITĚRA, Daniel a KOLEKTIV. *Hračky: Konstrukce a výroba*. 1. Praha: Státní nakladatelství technické literatury, 1963, s. 15-16

¹² ŠPLÍCHAL, Václav, OTAVOVÁ, Marie, PECHÁČKOVÁ, Marie. *Svět hraček v orlickém a podorlickém kraji*. 1. Pelhřimov: Nová tiskárna, 2013, s. 23-24. ISBN 978-80-7415-080-7

¹³ PECHÁČKOVI, Miroslava a Jiří. *Svět hraček Rychnov nad kněžnou: průvodce muzejními expozicemi*. 1. Jihlava: Regia, 2013, s. 82-83. ISBN 978-80-87586-04-4

Nový je i přístup k hračkám, a to ve smyslu, že hračka není jen pro zábavu, ale má dítě rozvíjet a vzdělávat. Na konci 20. století si své místo u dětí našli elektronické a počítačové hry, které se neustále zdokonalují a jsou čím dál oblíbenější.¹⁴

¹⁴ ŠPLÍCHAL, Václav, OTAVOVÁ, Marie, PECHÁČKOVÁ, Marie. *Svět hraček v orlickém a podorlickém kraji*. 1. Pelhřimov: Nová tiskárna, 2013, s. 23. ISBN 978-80-7415-080-7

2. Česká hračka

Tvorba hraček u nás, je samostatnou disciplínou, která spadá pod užité umění. Vždy tu byla snaha vytvářet kvalitní a hodnotnou hračku.¹⁵

2. 1. Vývoj a důležité momenty

Mezi první hračky na našem území můžeme řadit chrastítka z pálené hlíny. Dále potom různé sošky napodobující lidské postavy, zvířata nebo miniatury mističek.¹⁶ Nejstarší můžeme řadit do období mladší doby kamenné.¹⁷ Česká hračka se dále vyvíjela podobně jako v ostatních částech Evropy. Zlom nastal až na konci 18. století, kdy se česká (slovenská) hračka začíná odlišovat. Vznikají tak dřevěné lidové hračky.

Lidové hračky

Mezi lidovými hračkami můžeme najít jak hračky, které si děti vytvářely samy, ve větší míře byly ovšem hračky vytvořené dospělými. Na území Čech byly vytvářeny hlavně hračky dřevěné, na Moravě byly poté tvořeny hračky z hlíny, které jsou velice blízké figurkám tvořených z těsta. V mé práci se ale budu zabývat především hračkou dřevěnou.

Počáteční tvorba lidových hraček vznikla z domácí výroby nebo jako vedlejší činnost například při výrobě nářadí. Hračky lidové jaké známe dnes, už mají znaky domácí průmyslové výroby. V centrech výroby vznikaly pracovní kolektivy, kde měl každý svou vlastní práci na části hračky. Výroba hraček probíhala hlavně v zimě, kdy nebylo tolik práce jinde. Muži hračky připravovali, soustružili, štípali a tesali. Ženy poté hračky kompletovaly, lepily, zdobily nátěry a laky, k výzdobě používaly i tiskátka. Některé drobné práce dělaly i děti. Dřevo bylo nejčastěji používáno smrkové a barvy přírodní.

Motivy lidových hraček jsou většinou výjevy z každodenního života, figury postav a zvířat, mezi nejoblíbenější patří hlavně koně a ptáci.

¹⁵ FIXL, Viktor, OPRAVILOVÁ, Eva. *Současná hračka*. 1. Praha: Odeon, 1979, s. 5-8.

¹⁶ Jsou nepravidelné a primitivně vytvořené jejich stáří je asi 3000 let před naším letopočtem

¹⁷ STEIGER, Eva a Ivan. *Umění hraček dvou tisíciletí: obrazový průvodce zlatým věkem historických hraček*. 3., rozš. a upr. vyd, V České republice 1. Praha: Muzeum hraček, 2013, s. 10-12. ISBN 978-80-260-5108-4.

Existovala dvě hlavní střediska výroby, a to Hlinecko a západ Čech, blíže Skašov u Nepomuk. Kdy přesně lidová hračka vznikla nelze přesně doložit, protože se vyvíjela pozvolna.¹⁸

Obrázek 8 a 9: Ukázka lidových hraček od Emanuela Hercíka

Krušnohorská výroba hraček

I tyto hračky lze řadit mezi hračky lidové. Výroba vznikala na počátku 18. století, kdy místní lidé díky upadající důlní těžbě museli hledat nový způsob obživy. A tak se začalo postupně rozvíjet řezbářství, které se velmi rychle uchytilo. Předností krušnohorské hračky byla jednoduchost a čistota tvarů, která byla pro děti snadno uchopitelná. Mezi speciality krušnohorské hračky patří tzv. prstýnek, což je vysoustružená obruč, která má profil požadované hračky. Tyto obruče vznikaly z mokrého smrkového dřeva. Postupným odřezáváním tak mohlo vzniknout až šedesát stejných postaviček, nejčastěji zvířat. Hračky s Krušných hor byly známé po celém světě.¹⁹

¹⁸ HERCÍK, Emanuel. *Československé lidové hračky*. 1. Praha: Orbis, 1951, s. 9-23

¹⁹ STEIGER, Eva a Ivan. *Umění hraček dvou tisíciletí: obrazový průvodce zlatým věkem historických hraček*. 3., rozš. a upr. vyd, V České republice 1. Praha: Muzeum hraček, 2013, s. 40-47. ISBN 978-80-260-5108-4.

Obrázek 10: Princip výroby Krušnohorské hračky

Jedny s prvních továren na výrobu hraček

G. R. Walter, továrna hraček v Rudohoří

Továrna byla založena v roce 1889 a vyráběla kvalitní, výtvarně hodnotné hračky z tvrdého i měkkého dřeva. Sortiment firmy byl velice bohatý, obsahoval množství dopravních prostředků té doby, domečky a kuchyňky pro panenky.

Schowanek v Desné a Jiřetíně v Orlických horách

Tato továrna byla založena roku 1896 a zprvu se zaměřovala na výrobu dřevěných knoflíků a perel. Teprve později na výrobu hraček.²⁰

Pražské družstvo Artěl

Působilo mezi lety 1908 – 1935, a bylo úzce propojeno s dobou. Reagovalo na vzniklé dobové situace, ale vracelo se i do minulosti, na kterou pak navazovalo. Mezi hlavní cíle hnutí patřila reforma našeho užitého umění, a to formou, kdy bude výtvarník spolupracovat s řemeslníkem s ohledem na konečného zákazníka. Výrobky spolku Artěl měly být dostupné cenově, a přitom splňovat kritéria kvality. Mezi obory, kterými se družstvo zabývalo, najdeme keramiku, hračky, sklo, šperky, textil, grafiku nebo fotografii. Já se budu dále zabývat pouze hračkou.

Hračky patřily k prvnímu zboží, které družstvo vytvářelo. Mezi průkopníky hraček v Artělu můžeme uvést Vratislava Huga Brunnera, který již dříve lidové hračky sbíral,

²⁰ ŠPLÍCHAL, Václav, OTAVOVÁ, Marie, PECHÁČKOVÁ, Marie. *Svět hraček v orlickém a podorlickém kraji*. 1. Pelhřimov: Nová tiskárna, 2013, s. 29-31. ISBN 978-80-7415-080-7

a později se staly jeho inspirací. Typickou Brunnerovou hračkou je jelen ve skoku, který byl i inspirací pro znak družstva Artěl.

Artěl se snažil obnovit slávu české lidové hračky a navazoval na tradici. S Artělem také úzce spolupracovalo Hoříčské hračkářské družstvo. Z návrhů výtvarníků vyrábělo hračky, které si výtvarníci sami domalovávali.

Hračky byli většinou soustružené a jednalo se většinou o figurky postav a zvířat, mezi oblíbené patřili figurky čertů, andělů, ptactva a venkovských výjevů. Hračka Artělu ale byla i kritizována. Hlavním důvodem kritiky bylo přílišné oddálení od světa dětí. Byla spíše jakousi karikaturou, kterou děti nechápaly a nebyla tak pro ně vhodná.

Artěl přesto vytvořil jakési podhoubí, na kterém mohly vyrůst nové hračkářské firmy nebo i samotní výtvarníci.

Mezi významné členy Artělu, kteří se zabývali hračkou, patřily Minka Podhajská, Jaroslav Benda, Václav Špála, Jaroslav Horejc, Ladislav Sutnar, Emanuel Hercík a další.²¹

Obrázek 11: Lev, Ladislav Sutnar

Obrázek 12: Panáčci, Minka Podhajská

²¹ FRONEK, Jiří a KOLEKTIV. *Artěl: umění pro všední den 1908-1935*. Praha: uměleckoprůmyslové museum, 2009, s. 125-168. ISBN 978-80-87164-12-9

Hračka a 2. světová válka

Toto období nebylo pro hračku šťastným obdobím, a to hlavně díky nedostatku materiálu, nikdy však nezanikla úplně. Úspěšné firmy z Jizerských hor byly obsazeny a většina zaměstnanců propuštěna. Sortiment továren se změnil, a vyráběly se hlavně makety lodí a letadel, ty poté sloužily k výcviku německých vojáků.

Díky pozastavené výrobě hraček v továrnách se tohoto oboru zhostili nekvalifikovaní výrobci, což mělo za následek velký úpadek v oblasti kvality. Hračky z tohoto období byly nehodnotné a někdy až nebezpečné.²²

Poválečné období

Po válce opět nastal návrat k jejich výrobě. Nejen v zaběhnutých provozech, ale vznikají i noví výrobci hraček.

V době znárodnování podniků se z firmy Schowanek stává národní podnik Tofa v Albrechticích v Jizerských horách. Zde byla sdružována většina hraček, které se na území republiky vyrobily. Vzniklo také studijní oddělení, které vytvořilo program pro výrobu hraček. Mělo vlastní vzorkařskou a vývojovou dílnu, působila zde i spousta odborníků, ti vytvářeli především nové typy hraček.

V 50. letech tento poradní sbor zaniká, a i výroba upadá. O výrobě i vývozu rozhodují zaměstnanci státního obchodu. Spousta továren je v tomto období zavřena nebo spadá pod jiné provozy.²³

Úspěch české hračky v roce 1958

Úspěchu dosáhla česká hračka na světové výstavě v Bruselu v roce 1958, kde část expozice byla zaměřena na děti, a vytvořil ji český výtvarník Jiří Trnka. Byly zde vystaveny hračky převážně ze dřeva, které byly barvené, lakované nebo pouze z přírodního dřeva. Měly ovšem vysoký esteticko – pedagogický účinek.²⁴

²² ŠPLÍCHAL, Václav, OTAVOVÁ, Marie, PECHÁČKOVÁ, Marie. *Svět hraček v orlickém a podorlickém kraji*. 1. Pelhřimov: Nová tiskárna, 2013, s. 31-37. ISBN 978-80-7415-080-7

²³ ŠPLÍCHAL, Václav, OTAVOVÁ, Marie, PECHÁČKOVÁ, Marie. *Svět hraček v orlickém a podorlickém kraji*. 1. Pelhřimov: Nová tiskárna, 2013, s. 31-37. ISBN 978-80-7415-080-7

²⁴ TITĚRA, Daniel a KOLEKTIV. *Hračky: Konstrukce a výroba*. 1. Praha: Státní nakladatelství technické literatury, 1963, s. 208

Česká dřevěná hračka dnes

V současné době se výrobou dřevěných hraček zabývá několik firem. Já zde uvádím tři, které mě zaujaly.

Art Wooden Toys – Zdeněk Šikl

Jde o rodinnou firmu, která vyrábí kvalitní hračky ze dřeva. Používají dřevo pouze z českých lesů, což mě velice zaujalo.²⁵

Obrázek 13: Hračky Zdeňka Šikla

DETOA Albrechtice

Tato firma má stoletou tradici, zabývá se výrobou hraček a dřevěných korálků. Hračky zde vyráběné navazují na tradici továrny Schowanek, později Tofa. Tuto továrnu jsem osobně navštívila. Oslovilo mě, že i v době, kdy je všechno mechanizováno, jsou zde hračky malovány ručně.²⁶

Obrázek 14: Hračky firmy Detoa Albrechtice

²⁵ Art Wooden Toys [online]. [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: <https://art-wt.com/new/cz/>

²⁶ Detoa [online]. [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: <http://www.detoa.cz/>

Pišlické dřevěné hračky

Jde o projekt soustružených dřevěných figurek a příslušenství, jako jsou třeba dopravní prostředky. Velmi mě oslovilo heslo, které se objevuje na webových stránkách firmy a objasňuje také jednoduchost figurek. *Když se na nás někdo dívá, tak jsme úplně zdřevěnělí, ale jak jsme sami dějeme se věci.*²⁷

Obrázek 15: Pišlické hračky

A jako další mohu uvést svého dědečka, jenž se zabývá výrobou dřevěných hraček a hlavolamů.

²⁷ Pišlik [online]. [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: <http://pislik.cz/>

3. Dřevěná hračka

Dřevěná hračka je součástí snad každé z epoch historie. Z některých období se nám zachovala, v jiných ji můžeme vidět na dobových artefaktech a v těch nejstarších období můžeme jen odhadovat. Oblíbenost dřeva v souvislosti s hračkou je tedy zřejmá. Můžeme si klást otázku, proč je tomu tak. Může to být díky relativně snadnému zpracování, dostupnosti nebo vhodnosti materiálů, který je lidem už od útlého věku dostupný, příjemný, a navíc pomáhá budovat vztah k přírodě. Já sama mám dřevo velice ráda, líbí se mi jeho vzhled, díky rozmanitým dekorům, které dřevo nabízí. I po stránce haptické, je to materiál příjemný na dotek, působí teple a poddajně, ale přitom se jedná o odolný materiál, ve kterém nalezneme duši a příběh.

3. 1. Výroba

Pro výrobu dřevěných hraček se používají klasické dřevoobráběcí stroje, které se mohou doplňovat s dalšími speciálními zařízení. Používají se různé druhy dřeva. Druh materiálu závisí na zaměření hračky. Dále potom na způsobu, jakým bude vyráběna a jaká bude pozdější povrchová úprava. Pro větší hračky je vhodnější dřevo měkké, a to hlavně z důvodu váhy. Menší hračky a součástky k větším hračkám jako třeba různá kolečka se vyrábějí ze dřev tvrdých. Drobné předměty se poté upravují pomocí tzv. bubnu, v němž se leští a větší části jsou obrušovány. Dále jsou hračky lepeny a malovány. Barvy, laky i lepidla musí splňovat určitá pravidla a mít atest pro použití na dětských hračkách.²⁸

3. 2. Druhy dřevin

Každá dřevina má své vlastnosti a vzhled. Já v mé práci budu používat dřevo bukové, dubové a lipové, právě proto se zde zmíním o vlastnostech těchto tří stromů.

3. 2. 1. Buk

Buk patří k dřevům tvrdým, přesto se snadno obrábí a opracovává především hoblováním, frézováním, soustružením. Barva dřeva buku je červeno bílá. Bukové dřevo se

²⁸ TITĚRA, Daniel a KOLEKTIV. *Hračky: Konstrukce a výroba*. 1. Praha: Státní nakladatelství technické literatury, 1963, s. 208-254.

v napařeném stavu dá ohýbat, čehož využívala firma Thonet pro výrobu nábytku. Je také často používáno právě pro výrobu hraček.

Buk se na našem území vyskytuje skoro ve všech polohách, a to buď jako solitér v krajině nebo ve smíšených lesích a bučinách. Je to mohutný strom s hladkou světlou kůrou, listy jsou jednoduché a plodem buku je bukvice.²⁹

3. 2. 2. Dub

Dub stejně jako buk patří k tvrdým dřevům. Je trvanlivé, pevné, pružné a houževnaté. Nejčastěji se proto používá pro výrobu stavebnic. U nás rostou dva druhy dubu, a to dub letní a dub zimní. První ze jmenovaných roste ve vyšších oblastech. Dub patří mezi tradiční evropskou dřevinu.

Je to mohutný strom se světlešedou kůrou a obvejčitými listy. Plodem dubu je žalud. Kromě dřeva se z dubu využívá i kůra, která má léčivé účinky.³⁰

3. 2. 3. Lípa

Lipové dřevo patří mezi měkká dřeva. Dřevo je lesklé a stejnoměrné a pro svou měkkost je používáno řezbáři a modeláři. Není příliš trvanlivé, musí se různými opatřeními chránit například proti škůdcům.

Lípa je náš národní strom a není divu, jedná se o majestátný a krásný strom, který roste i po několik staletí. Je to velký statný strom s rozložitou korunou a listy jsou do tvaru srdce, kůru mají lípy zpočátku hladkou, ale s věkem se v ní objevují brázdy. Květy lípy se používají do různých léčivých čajů.³¹

²⁹ PATŘIČNÝ, Martin. *Dřevo krásných stromů*. 3. Praha: Grada, 2005, s. 59-62. ISBN 80-247-1193-1

³⁰ PATŘIČNÝ, Martin. *Dřevo krásných stromů*. 3. Praha: Grada, 2005, s. 33-37. ISBN 80-247-1193-1

³¹ PATŘIČNÝ, Martin. *Dřevo krásných stromů*. 3. Praha: Grada, 2005, s. 73-76. ISBN 80-247-1193-1

4. Dítě a hračka

Hračka provází lidskou společnost od nepaměti. Ve většině případů je zaměřena na dítě, i když jistě existuje i spousta hraček, které jsou určeny dospělým. Ale přeci jenom dítě a hračka tvoří dvojici, která k sobě patří. Většina dětí má potřebu si hrát, ale zároveň poznávat nové. Proto by hračky, které se dostanou do rukou dětem, měli být kvalitní a splňovat různá kritéria.

4. 1. Charakteristika hračky

Hračka je hmotný předmět speciálně určený pro hru. Pomáhá dítěti vytvářet představované podmínky ve hře tím, že odráží v realistické nebo stylizované formě svět, v němž dítě žije. Hra s dobrou hračkou podněcuje fantazii dítěte a tvořivé myšlení, podporuje tělesný rozvoj a připravuje na společný život s ostatními lidmi.³²

4. 2. Vhodnost hračky

Každé dítě je individuální a má jiné potřeby, proto i hračky by měli být vybírány individuálně a pro každé dítě zvlášť.

4. 2. 1. Vzhledem k věku

Věk a schopnost si hrát a hračku používat má v každém období svá specifika. Já nejprve uvedu základní dělení hraček pro určité skupiny dětí, a dále rozeberu pouze skupinu, pro kterou je určena moje hračka.

1. Hračky kojenců a batolat (do 1. roku)
2. Hračky pro mladší předškolní věk (od 1 do 3 let)
3. Hračky pro starší předškolní věk (od 4 do 6 let)
4. Hračky pro mladší školní věk (od 7 do 10 let)
5. Hračky pro starší školní věk (od 10 let)
6. Hračky pro dospělé³³

³² MIŠURCOVÁ, Věra. FIŠER, Jiří. FIXL, Viktor. *Hra a hračka v životě dítěte*. 1. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1980, s. 32.

³³ MIŠURCOVÁ, Věra. FIŠER, Jiří. FIXL, Viktor. *Hra a hračka v životě dítěte*. 1. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1980, s. 47-130.

Hračky pro starší předškolní věk

*Toto období je zlatým věkem hry. Pro dítě v tomto období je hra hlavní a převládající činností, specifickou formou učení a přípravou pro školu a práci v dalším životě.*³⁴ Hra se v tomto období rozvíjí a stává se složitější. *A to díky rozvoji druhé signální soustavy, která umožňuje počátek abstraktního myšlení.*³⁵ Dítě také začíná vyhledávat hry kolektivní, tato potřeba vzniká po čtvrtém roku dítěte. Z intelektuálních her se nejvíce uplatňují hry námětové, v těch jsou napodobovány běžné činnosti. Dítě se v nich nezaměřuje už jen na jeden podmět, ale vyžaduje více detailů pro hru.

Pro rozvoj dětí v tomto věku jsou vhodné hračky, které jsou rozmanité, a dítě v nich může používat svou vlastní fantazii. Jako vhodné můžeme uvést stavebnice nebo předměty denní potřeby přizpůsobené dítěti.

Dítě v tomto věku také potřebuje určitou pozornost, mělo by být vedeno k tomu, aby se dovedlo hračkami zabavit, samo je používat, různě je kombinovat a experimentovat. Ale zároveň, aby se o ně umělo starat, neničilo je a dokázalo je uklidit na své místo.³⁶

Pokud jich má dítě hodně, může se stát, že si nebude hrát s žádnou dostatečně a bude neustále přebíhat od jedné k druhé.

Objevují se první náznaky zručnosti, které se rozvíjí zejména při hře se stavebnicí. Proto patří mezi vhodné hračky pro toto období. Mezi další mohou uvést skládky, dopravní prostředky, jednoduché stolní hry, panenky s vybavením, maňásci a pohybové hračky.³⁷

4. 2. 2. Vzhledem k funkci

*Dítě nepotřebuje mnoho hraček, ale takové, aby si mohlo zorganizovat hru obsažnou, různorodou a nápaditou a aby se při ní naučilo vytvářet hračky samo.*³⁸

³⁴ MIŠURCOVÁ, Věra. FIŠER, Jiří. FIXL, Viktor. *Hra a hračka v životě dítěte*. 1. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1980, s. 73.

³⁵ TEYCHL, Otakar. BRUNECKÝ, Zdeněk. *Duševní vývoj a výchova dítěte*. 3. Praha: Orbis, 1973, s. 38.

³⁶ TEYCHL, Otakar. BRUNECKÝ, Zdeněk. *Duševní vývoj a výchova dítěte*. 3. Praha: Orbis, 1973, s. 165-176

³⁷ MIŠURCOVÁ, Věra. FIŠER, Jiří. FIXL, Viktor. *Hra a hračka v životě dítěte*. 1. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1980, s. 135.

³⁸ MIŠURCOVÁ, Věra. FIŠER, Jiří. FIXL, Viktor. *Hra a hračka v životě dítěte*. 1. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1980, s. 135

Dělení hraček

Hračky hotové – obyčejné, automatické

Hračky polohotové – stavebnice

Hmoty – předměty pro výrobu vlastních hraček

Pro dítě je nejvhodnější, aby mělo několik hraček z prvních dvou skupin a množství hmot na vlastní tvorbu.

4. 2. 3. Zásady vhodné hračky

Mezi zásady a hlediska výroby a následného výběru hračky patří:

Jestli je hračka vhodná pro danou věkovou skupinu.

Jestli ponechává prostor pro fantazii dítěte.

Jestli je dítěti srozumitelná a dokáže ji používat.

Jestli přispívá k všestrannému rozvoji dítěte.

Jestli je svou velikostí a váhou vhodná pro dítě.

Jestli je vytvořena z vhodného a nezávadného materiálu.

Jestli je hračka kvalitně zpracována a tudíž trvanlivá.³⁹

4. 2. 4. Estetika hračky

Estetická výchova je pro děti nesmírně důležitá. V předškolním věku souvisí především s obrazovým myšlením a citovými zážitky.⁴⁰ Pomáhá postupně rozlišovat kontrastní prvky, at' už barev nebo tvarů a pomáhá tak citlivému vnímání světa kolem.

Hračky na dítě působí i z hlediska estetiky. Zejména svým tvarem, barvou, funkčností, ale i materiálem.

Barva je prvek, který přitáhne dětskou pozornost jako první, proto by barvy z estetického hlediska měly být čisté, jasné a živé, ale zároveň ne příliš kombinované, velká pestrost není z důvodu přehlednosti vhodná.

Dítě zaujme i tvar hračky, který může být funkční, připodobňující se k světu dospělých nebo stylizovaný. Míra stylizace v hračce se odvíjí od věku dítěte, vždy by ale měla ponechávat prostor pro dětskou fantazii.

³⁹ MIŠURCOVÁ, Věra. FIŠER, Jirí. FIXL, Viktor. *Hra a hračka v životě dítěte*. 1. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1980, s. 135-139.

⁴⁰ TEYCHL, Otakar. BRUNECKÝ, Zdeněk. *Duševní vývoj a výchova dítěte*. 3. Praha: Orbis, 1973, s. 135-139

Materiál musí být dítěti na pohmat příjemný. Mezi nejvhodnější tak patří dobře opracované dřevo nebo textil. Odpudivě potom působí materiály lepkavé.

Hračka patří mezi první předměty, s kterými dítě přichází do kontaktu, proto by jejich estetika neměla být opomíjena.⁴¹

⁴¹ MIŠURCOVÁ, Věra. FIŠER, Jiří. FIXL, Viktor. *Hra a hračka v životě dítěte*. 1. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1980, s. 41-43.

5. Téma práce

Jak už jsem v úvodu zmínila, k dřevěným hračkám jsem měla a budu mít vždy blízko. Proto jsem se rozhodla vytvořit v rámci bakalářské práce právě dřevěnou hračku. Při tvorbě jsem se držela hesla, které používá můj děda a to „hračka musí něco dělat“, což znamená, že v sobě musí mít nějakou funkci. Myslím si, že je to pro hračku nesmírně důležitý prvek.

Rozhodla jsem se tedy pro vytvoření jakési skládačky, která má funkci jasnou, děti si při skládání cvičí drobnou motoriku, mohou se rozvíjet a pomocí vlastní fantazie tvořit různé tvary. Jako motiv mé hračky jsem zvolila strom a to z důvodu, že je to přírodní motiv, se kterým se děti setkávají denně a měly by ho tedy znát. A také proto, že málo hraček má právě takový tvar. Dalším důvodem pro zvolení stromu je určitě moje praxe s dětmi, které vedu v kroužku, se zaměřením na přírodu. Zde se jim snažím vysvětlit, jak který strom vypadá, aby ho venku dokázaly poznat podle listu nebo plodu. Proto bych hračku chtěla používat i v rámci tohoto kroužku.

Má práce se skládá ze tří objektů, z nichž každý představuje jiný strom. Zvolila jsem stromy, které mohou děti běžně vidět okolo sebe. Tedy lípu, buk a dub.

Každá hračka stromu je z větší části vyrobena ze dřeva, které mu náleží, proto si děti mohou všimnout struktury, barvy a kresby dřeva. Dále je každý strom doplněn o zapichovátka. Ty slouží jako edukační pomůcky, které pasují do otvoru ve větvích. Jsou ve tvaru listů, plodů daného stromu a doplňují je ptáci. Tyto komponenty jsou již barevné, aby hračka děti zaujala.

Hračka je složena z podstavy, ve které je napevno umístěna tyčka. Na tyčku se navlékají jednotlivé části kmene. A to v pořadí, kdy je první umístěn rovný válec a na něj jsou dále umístěny zkosené válce od největšího po nejmenší. Dítě si však může zvolit i vlastní postup. V částech kmene jsou umístěny tyčky, které znázorňují větve a do nich jsou následně umístěny komponenty.

Abych dětem ulehčila rozhodování, k jakému stromu jaká část patří, má každý strom svou barvu.

Hračka tedy slouží nejen k hraní, kdy si dítě skládá vlastní kombinace, ale i jako edukační pomůcka.

Materiál dřeva jsem použila z důvodu, že já sama ho mám velice ráda a pro děti je jistě velmi příjemný a zároveň rozvíjí myšlenku mého objektu, který souvisí s přírodou.

5. 1. Inspirační zdroje

Největší inspirací pro mě samozřejmě byly dřevěné hračky, které mám sama doma. Dále potom nepřeberné množství hraček, jež jsou k nalezení v obchodech nebo na internetu. Právě v těchto hračkách jsem se snažila nalézt mezeru, a tu vyplnit. Velkou inspirací byli samozřejmě i výtvarníci, kteří se hračkou, ať už dřevěnou nebo vyrobenou z jiných materiálů, zabývali. U nás jich je opravdu dost, a právě i z tohoto důvodu jsem se zabývala pouze českými autory. Mezi nejvýznamnější patří jistě Libuše Niklová, která se svými nafukovacími zvířaty získala několik ocenění. Dále můžu uvést Minku Podhajskou, která celou svou tvorbu také zaměřila na hračku a v tomto oboru rovněž získala různá ocenění nebo Viktora Fixla, který působil jako profesor na střední škole uměleckoprůmyslové v Praze, kde vedl ateliér hračky. Dále také Ladislav Sutnar, v jehož zájmu byly hlavně stavebnice a dopravní prostředky.⁴² Ze současné tvorby mohu uvést Tomáše Svobodu, který vytváří veselá zvířátka. Zvířaty se také zabývá René Šult, jehož hračky byly v roce 2010 oceněny cenou Czech Grand Design. Hračka je mezi výtvarníky oblíbený obor, vybrala jsem tři autory, kterými se budu zabývat více.⁴³

5. 1. 1. Výtvarníci

František Skála

Narodil se 7. 2. 1956 v Praze. K umělecké činnosti ho vedli rodiče, otec byl výtvarník a matka choreografka. Celková tvorba Františka Skály je velmi rozsáhlá. Od objektové tvorby přes malbu, ilustraci, grafiku až po tanec a hudbu. Já rozvedu hlavně jeho objektovou práci, která je mi nejbližší. Právě v objektech, které František Skála tvoří, se velmi často objevuje dřevo a motivy z přírody. K práci se dřevem ho jistě dovedlo i jeho studium na střední průmyslové škole v Praze, v oboru řezbář.

František Skála jistě není představitel klasické dřevěné hračky, přesto některé z jeho objektů mají hravý charakter. I když on sám je za hračky nepovažuje a jistě jimi nejsou. Mezi tyto objekty mohu uvést jeho hudební nástroje, auta, nebo předměty běžné potřeby. Tyto objekty jsou nesmírně propracované, ale přitom hravé a působivé. Mně na nich nejvíce zaujal vtip a kombinace materiálů, které jsou pro jeho tvorbu typické.⁴⁴

⁴² FIXL, Viktor, OPRAVILOVÁ, Eva. *Současná hračka*. 1. Praha: Odeon, 1979, s. 11-71

⁴³ *Břichopas* [online]. [cit. 2016-03-31]. Dostupné z: <http://brichopas.blogspot.cz/>

⁴⁴ SKÁLA, František. *František Skála*. 1. Řevnice: Arbor vitae, 2012. ISBN 978-80-7467-004-6.

Obrázek 16: Kytara Rey, František Skála, 2012

Obrázek 17: Auta, František Skála

Emauel Hercík

Narodil se 5. 9. 1892 v Komárově u Hořovic a zemřel 8. 3. 1957 v Brně. Emauel Hercík byl studentem Uměleckoprůmyslové školy v Praze. Zabýval se především hračkami lidovými. Ty sbíral a po vzoru své sbírky i vytvářel. O své vášni napsal i rozsáhlé dílo doplněné o bohatou obrazovou dokumentaci vlastních návrhů hraček. Hlavními motivy byly ptáčci, píšťalky a koníci - tedy motivy z lidové tvorby.

Právě návrhy těchto hraček a především ptáčků a píšťalek mě velmi zaujaly, jejich jednoduchá a přitom pestrá barevnost a jednoduchý tvar jsou přesně to, co děti na hračkách zaujme. V této jednoduchosti a barevnosti jsem se inspirovala i při své práci. Také publikace pana Hercíka mi byla velmi nápomocná a poučná, poskytla mi základní přehled o historii výroby lidových hraček. Z jeho práce je cítit nadšení a zapálení.⁴⁵

⁴⁵ FIXL, Viktor, OPRAVILOVÁ, Eva. *Současná hračka*. 1. Praha: Odeon, 1979, s. 20-21

Obrázek 18: Koník, Emanuel Hercík

Pavla Boháčová

Mladá autorka, která je studentkou fakulty designu a umění Ladislava Sutnara. Její práce navazuje na českou lidovou tradici a je jí silně, ale přesto citlivě inspirována. Díky této inspiraci a autorčině stylizaci a použití jednoduchých tvarů působí hračky moderně a elegantně. Mezi její motivy patří opět svět zvířat a především koníků a ptáčků. Její hračky můžeme najít pod značkou Kutulu.

Práce této autorky mě baví. Líbí se mi čistota tvarů i barev, dále také vtip a originalita čišící z každé práce.⁴⁶

Obrázek 19: Hračka Pavly Boháčové

⁴⁶ Kutulu [online]. In: [cit. 2016-03-31]. Dostupné z: <http://brichopas.blogspot.cz/2016/02/kutulu.html>

Obrázek 20: Hračka Pavly Boháčové

5. 1. 2. Hračka s motivem stromu

V této části uvedu tři hračky, které mají motiv stromu. Musím přiznat, že hledání nebylo vůbec jednoduché, jelikož motiv stromu asi není příliš oblíbené téma ve světě dětských hraček. Opět jsem hledala pouze v českém prostředí a u nás dostupných hračkách. Navštívila jsem několik obchodů s hračkami, kde jsem se zajímala, jestli mají nějakou hračku, jejíž hlavním motivem by byl strom. Dospěla jsem k cíli, kdy mi v každém obchodě řekli, že nic takového nemají a ani si nepamatují, že by něco takového měli. Strom se vyskytoval pouze v různých sadách, jako doplněk různých setů.

Své hledání jsem tedy zaměřila na oblast internetu, kde už jsem byla trochu úspěšnější. A našla tyto tři hračky, které mi přišli zajímavé.

Obrázek 21: Hračka stromu a autodráhy, auta sjedou s koruny až na zem

Obrázek 22: Strom s veverkami, které spouští oříšky

Obrázek 23: Labyrint stromu, děti mění pozice jednotlivých komponentů

6. Postup výroby

Samotné tvorbě předcházely návrhy a nákresy, ke kterým poté přibýly přesné rozměry a výpočty, aby všechno pasovalo tak, jak má.

Prvním krokem byla výroba stromu samotného, ten je složen ze základny a šesti částí kmenu. Při výrobě základny bylo prkno ohoblováno na tloušťku 20 mm. Poté na něj byl narýsován osmiúhelník a následně vyřezán pomocí kotoučové pily. Do středu osmiúhelníku byla vyvrtána díra o průměru 10 mm a do té byla následně zasazena tyčka o tloušťce 16 mm, která musela být zbroušena z důvodu snazšího nasazování částí kmenu.

Práce na kmenu započalo ohoblování fošny na tloušťku 50 mm. Následně s ní byly nařezány krychle patřičné velikosti, těm byly zkoseny hrany pro snazší opracování na soustruhu. Do středu těchto tvarů byly vyvrtány otvory na skrz ve velikosti 16 mm. Takto připravené části byly naraženy na trn a upnuty do soustruhu a pomocí dláta a opěrky osoustruženy, nejprve samostatně a poté společně, aby došlo k postupnému zkosení. Po hrubé práci přišlo na řadu opracování pomocí smirkového papíru. Na takto vytvořených tvarech byly rozměřeny třetiny a vyvrtány otvory na větve. Do těch byly naraženy a přilepeny tyčky o délce 70 mm. Celý strom byl poté znovu upraven a začištěn smirkovým papírem. Při této práci mi byl velmi nápomocný dědeček, a to hlavně z důvodu náročnosti a v některých případech i nebezpečnosti výroby.

Při výrobě komponentů byly náměty překresleny na prkýnko o tloušťce 11 mm a následně vyříznuty pomocí lupínkové pilky (příloha obr. č. 24, 25). Vyříznuté tvary ptáků, listů a plodů byly obroušeny pomocí pásové brusky (příloha obr. č. 26). Takto připravené tvary byly následně upnuty do svěráku a vyvrtány pomocí stolní vrtačky (příloha obr. č. 27). Do těchto otvorů byly následně přilepeny tyčky a vše bylo znovu upraveno smirkovým papírem.

Poslední úpravou bylo barvení, barvy jsem použila nezávadné a testované pro dětské hračky, z tohoto důvodu nebude vadit, když dítě strčí nějakou část do pusy. Barvy jsem se snažila používat jasné a čisté, inspirovala jsem se hračkami lidovými.

7. Edukační význam mého objektu

Objekty mé hračky nemají pouze funkci hrací, ale i edukační, tedy naučnou. Tato vlastnost spočívá hlavně v nauce o stromech, jak už jsem zmínila, vedu děti v kroužku, kde je hlavní náplň příroda. Mé tři hračky tedy zobrazují tři stromy, se kterými se děti běžně setkávají a dle mého názoru by je tedy měly poznat a znát. Jedná se o dub, buk a lípu. Každá z hraček má atributy jednoho z těchto tří stromů.

Edukační hra spočívá v tom, že se tyto atributy společně s ptáčky promíchají a úkolem dítěte je následně je roztrídít, který list a plod patří k sobě, všechny vybrat a umístit do otvorů ve větvích, prázdná místa mohou využít pro doplnění ptáčky. Děti se tak zábavnou formou naučí, jak vypadají listy a plody určitého stromu. Hračka není samozřejmě jen naučná, ale nabízí možnost, kdy dítě různě kombinuje ať už tvar stromu samotného nebo jeho komponentů, mohou tak využít i svou fantazii.

Hračku jsem také propůjčila dětem právě v našem kroužku. Nejprve jsem jim vysvětlila, o co jde a co k čemu patří. A následně jsem je nechala, aby si ji vyzkoušely. Právě při tomto testování jsem zjistila, že pro děti není vůbec snadné poskládat na sebe části kmene, aby šli ze stupně, což mě velice překvapilo, myslela jsem si, že to pro ně bude lehký úkol. S hračkou si děti vydržely hrát relativně dlouho, nejdříve se snažily poskládat ji podle mých pokynů a poté si vytvářely své vlastní kombinace (příloha obr. č. 28, 29).

Závěr

Tvorba bakalářské práce mě poučila a naučila mnohé. V teoretické části jsem se seznámila s historií hraček a poznala krásu a pečlivost, kterou v sobě má česká lidová hračka. Zamýšlela jsem se nad funkčností a řešila problémy spojené s tím, jaké vlastnosti by dětská hračka měla nebo neměla mít. Což bylo velmi poučné i do budoucna. Samotná tvorba objektů mi také přinesla mnohé nové. Naučila jsem se používat různé nástroje a stroje, potýkala jsem se s technickými problémy, zjišťovala, co mi materiál dovolí nebo nedovolí. A hlavně jak na hračku budou reagovat děti. A s radostí mohu napsat, že se dětem líbila.

Seznam použité literatury

FIXL, Viktor, OPRAVILOVÁ, Eva. *Současná hračka*. 1. Praha: Odeon, 1979.

FRONEK, Jiří a KOLEKTIV. *Artěl: umění pro všední den 1908-1935*. Praha: uměleckoprůmyslové museum, 2009, ISBN 978-80-87164-12-9

HERCÍK, Emanuel. *Československé lidové hračky*. 1. Praha: Orbis, 1951

MIŠURCOVÁ, Věra. FIŠER, Jiří. FIXL, Viktor. *Hra a hračka v životě dítěte*. 1. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1980.

PATŘIČNÝ, Martin. *Dřevo krásných stromů*. 3. Praha: Grada, 2005, ISBN 80-247-1193-1

PECHÁČKOVI, Miroslava a Jiří. *Svět hraček Rychnov nad kněžnou: průvodce muzejními expozicemi*. 1. Jihlava: Regia, 2013, ISBN 978-80-87586-04-4

SKÁLA, František. *František Skála*. 1. Řevnice: Arborvitae, 2012. ISBN 978-80-7467-004-6.

STEIGER, Eva a Ivan. *Umění hraček dvou tisíciletí: obrazový průvodce zlatým věkem historických hraček*. 3., rozš. a upr. vyd, V České republice 1. Praha: Muzeum hraček, 2013, ISBN 978-80-260-5108-4.

ŠEDÝ, Václav. *Práce s dřevem*. 5. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1982.

ŠPLÍCHAL, Václav, OTAVOVÁ, Marie, PECHÁČKOVÁ, Marie. *Svět hraček v orlickém a podorlickém kraji*. 1. Pelhřimov: Nová tiskárna, 2013, ISBN 978-80-7415-080-7

TEYCHL, Otakar. BRUNECKÝ, Zdeněk. *Duševní vývoj a výchova dítěte*. 3. Praha: Orbis, 1973.

TITĚRA, Daniel a KOLEKTIV. *Hračky: Konstrukce a výroba*. 1. Praha: Státní nakladatelství technické literatury, 1963.

Seznam elektronických zdrojů

Art Wooden Toys [online]. [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: <https://art-wt.com/new/cz/>

Břichopas [online]. [cit. 2016-03-31]. Dostupné z: <http://brichopas.blogspot.cz/>

Česká hračka [online]. [cit. 2016-03-31]. Dostupné z: <http://www.ceska-hracka.cz/aktuality>

Detoa [online]. [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: <http://www.detoea.cz/>

Kutulu [online]. [cit. 2016-03-31]. Dostupné z: <http://www.kutulu.cz/>

Pišlik [online]. [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: <http://pislik.cz/>

Seznam obrazových zdrojů

Obrázek 1: Dostupný z HERCÍK, Emanuel. *Československé lidové hračky*. 1. Praha: Orbis, 1951 s. 23

Obrázek 2: Dostupný z HERCÍK, Emanuel. *Československé lidové hračky*. 1. Praha: Orbis, 1951 s. 25

Obrázek 3: Dostupný z HERCÍK, Emanuel. *Československé lidové hračky*. 1. Praha: Orbis, 1951 s. 24

Obrázek 4: Dostupný z HERCÍK, Emanuel. *Československé lidové hračky*. 1. Praha: Orbis, 1951 s. 24

Obrázek 5: Dostupný z HERCÍK, Emanuel. *Československé lidové hračky*. 1. Praha: Orbis, 1951 s. 28

Obrázek 6: *Archaia Brno* [online]. [cit. 15.4.2016]. Dostupný na WWW: http://www.archaiabrno.org/home_cs/?acc=zapisnicek&blog_id=179&blog_date=2008-02-20

Obrázek 7: *Archaia Brno* [online]. [cit. 15.4.2016]. Dostupný na WWW: http://www.archaiabrno.org/home_cs/?acc=zapisnicek&blog_id=179&blog_date=2008-02-20

Obrázek 8 a 9: Dostupný z HERCÍK, Emanuel. *Československé lidové hračky*. 1. Praha: Orbis, 1951

Obrázek 10: *Ladislav Chládek* [online]. [cit. 15.4.2016]. Dostupný na WWW: http://mujweb.cz/hracky.drevo/images/krusn_hracka2.jpg

Obrázek 11: *Břichopas* [online]. [cit. 15.4.2016]. Dostupný na WWW: <http://brichopas.blogspot.cz/2013/05/ladislav-sutnar.html>

Obrázek 12: *Sypka. cz* [online]. [cit. 15.4.2016]. Dostupný na WWW: <http://sypka.cz/hracky--2-ks/a68/d18508/>

Obrázek 13: *Česká hračka* [online]. [cit. 15.4.2016]. Dostupný na WWW: <http://www.ceska-hracka.cz/Vyrobci/drevene-hracky/186-Art-Wooden-Toys-Zdenek-Sikl>

Obrázek 14: *Česká hračka* [online]. [cit. 15.4.2016]. Dostupný na WWW: <http://www.ceska-hracka.cz/Vyrobci/drevene-hracky/detoa#profile>

Obrázek 15: *Česká hračka* [online]. [cit. 15.4.2016]. Dostupný na WWW: <http://www.ceska-hracka.cz/Vyrobci/drevene-hracky/261-Pislicke-drevene-hracky#profile>

Obrázek 16: *František Skála* [online]. [cit. 15.4.2016]. Dostupný na WWW: <http://www.frantaskala.com/cs/veci/kategorie/43/44/45>

Obrázek 17: *Karlovarský region* [online]. [cit. 15.4.2016]. Dostupný na WWW: <http://www.karlovarskyregion.cz/tiskove-zpravy/frantisek-skala/>

Obrázek 18: Dostupný z HERCÍK, Emanuel. *Československé lidové hračky*. 1. Praha: Orbis, 1951

Obrázek 19: *Břichopas* [online]. [cit. 15.4.2016]. Dostupný na WWW: <http://brichopas.blogspot.cz/2015/09/studentsky-design-2015.html>

Obrázek 20: *Břichopas* [online]. [cit. 15.4.2016]. Dostupný na WWW: <http://brichopas.blogspot.cz/2015/09/studentsky-design-2015.html>

Obrázek 21: *Společenské hry a hračky* [online]. [cit. 15.4.2016]. Dostupný na WWW: <http://www.spolecenskehry-hracky.cz/hracky/kulickova-draha-strom/>

Obrázek 22: *Boom* [online]. [cit. 15.4.2016]. Dostupný na WWW: <http://www.boom-babyshop.cz/drevena-kulickova-draha-veverky-janod>

Obrázek 23: *Heureka* [online]. [cit. 15.4.2016]. Dostupný na WWW: <http://drevene-hracky.heureka.cz/skip-hop-labyrint-kamaradi-ze-stromu/>

Obrázek 24 – 39: Fotografie autorky práce

Obrazová příloha

Obrázek 24: Práce na lupínkové pilce

Obrázek 25: Vyřezávání komponentů

Obrázek 26: Broušení komponentů

Obrázek 27: Vrtání

Obrázek 28: Příprava na hru

Obrázek 29: Děti při skládání objektů

Obrázek 30: Buk

Obrázek 31: Plody a listy buku

Obrázek 32: Detail buk

Obrázek 33: Dub

Obrázek 34: Plody a listy dubu

Obrázek 35: Detail dubu

Obrázek 36: Lípa

Obrázek 37: Plody a listy lípy

Obrázek 38: Detail lípy

Obrázek 39: Ptáčky

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Veronika Voborníková
Katedra:	Katedra výtvarné výchovy
Vedoucí práce:	Mgr. David Medek, Ph.D
Rok obhajoby:	2016

Název práce:	Dřevěná hračka - objekt
Název v angličtině:	Wooden toy - object
Anotace práce:	Tato bakalářská práce je zaměřena na dětskou dřevěnou hračku, a to z hlediska historie i pedagogiky. Praktickou část tvoří tři dřevěné hračky – objekty s motivem stromu.
Klíčová slova:	Hračka, dřevo, dítě, starší předškolní věk
Anotace v angličtině:	This bachelor thesis is focused on a wooden toy for children, and that from the perspective of history and pedagogy. The practical part consists of three wooden toys, objects with a motive of a tree
Klíčová slova v angličtině:	Toy, wood, child, older preschool age
Přílohy vázané v práci:	CD Obrazová příloha
Rozsah práce:	48 stran
Jazyk práce:	český